

УДК 81'255.4-116:811.161.2'367.635'371=111
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/68-2-26>

Юлія ТРИПУТІНА,
orcid.org/0009-0004-5256-9335
студентка II курсу магістратури факультету лінгвістики
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Київ, Україна) july3putina@gmail.com

Юлія БАКЛАЖЕНКО,
orcid.org/0000-0002-9035-7737
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Київ, Україна) yuliia.baklazhenko@gmail.com

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКИХ І АНГЛІЙСЬКИХ ЧАСТОК: КАТЕГОРІАЛЬНИЙ, КІЛЬКІСНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТИ

У статті представлено компаративне дослідження ключових ознак часток в англійській та українській мовах, а також їхнього відображення у перекладі. Компаративний аналіз мовних структур завжди цікавий для лінгвістів і перекладачів, адже він допомагає розуміти сутність мови та культурних відмінностей. У цій статті проводиться порівняльний аналіз українських та англійських часток з трьох аспектів: категоріального, кількісного та перекладацького. Результати дослідження розкривають важливі відмінності та схожості між цими двома мовами, що сприяють покращенню якості мовного взаємодії та перекладу.

Мета роботи – оцінити ступінь співвіднесеності партикуляційних систем української та англійської мов та способи відтворення семантики часток у перекладі. Зокрема, авторами представлено зіставну класифікацію параметрів часток в українській та англійській мовах, спільні та відмінні риси обох частиномовних систем, проаналізовано їхній якісний та кількісний склад. Було з'ясовано, що кількісний та якісний склад часток у різних мовах суттєво відрізняється, що зумовлено тим, що англійська мова належить до так званих слабо партикуляційних мов, де система часток не розвинена взагалі, або розвинена слабо, і сама наявність цього розряду слів викликає у лінгвістів сумніви. Було з'ясовано, що в англійській мові основними засобами вираження категорії модальності є модальні дієслова, а не партикуляційні утворення. Більшість дискурсивних маркерів в англійській мові розташовуються в реченні препозитивно, тобто перед введенням нової думки, на початку речення, в українській мові позиція часток не є жорстко фіксованою.

У статті викладено результати дослідження перекладу часток в інженерному дискурсі на матеріалі англо-мовних патентів та їхніх україномовних відповідників. Проаналізовані відмінності та особливості використання часток у двох мовах зумовлюють використання певних перекладацьких прийомів у перекладі, найпоширенішими серед яких є дослівний переклад, опущення та перестановка. У статті також наведено приклади компенсації партикуляційних відмінностей засобами перекладацьких трансформацій.

Ключові слова: система часток, частка, семантико-функціональна класифікація.

Yuliia TRYPUTINA,
orcid.org/0009-0004-5256-9335
2nd year master's student at the Faculty of Linguistics
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine) july3putina@gmail.com

Yuliia BAKLAZHENKO,
orcid.org/0000-0002-9035-7737
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of English Language Theory, Practice and Translation
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine) yuliia.baklazhenko@gmail.com

COMPARATIVE ANALYSIS OF UKRAINIAN AND ENGLISH PARTICLES: CATEGORICAL, QUANTITATIVE AND TRANSLATION ASPECTS

The article presents a comparative study of the key features of particles in English and Ukrainian, as well as their representation in translation. Comparative analysis of linguistic structures is always interesting for linguists and translators, as it helps to understand the essence of language and cultural differences. This article provides a comparative analysis of Ukrainian and English particles from three perspectives: categorical, quantitative and translation. The results of the study reveal important differences and similarities between the two languages, which help to improve the quality of language interaction and translation.

The purpose of the study is to assess the degree of correlation between the particle systems of Ukrainian and English and the ways of reproducing the semantics of particles in translation. In particular, the authors present a comparative classification of particle parameters in Ukrainian and English, common and distinctive features of both partitioning systems, and analyze their qualitative and quantitative content. It has been found that the quantitative and qualitative composition of particles in different languages differs significantly, which is due to the fact that English belongs to the so-called weakly particularized languages, where the particle system is not developed at all or is poorly developed, and the very existence of this category of words is questionable among linguists. It has been found that in English the basic ways of expressing the category of modality are modal verbs, not particle structures. Most discourse markers in English are placed in the sentence prepositively, i.e. before the introduction of a new thought, at the beginning of the sentence, while in Ukrainian the position of particles is not strictly fixed.

The article presents the results of a study of the translation of particles in engineering discourse based on the material of English-language patents and their Ukrainian-language equivalents. This study analyzes the differences and peculiarities of the use of particles in the two languages and suggests the use of certain translation techniques, the most common of which are literal translation, omission and rearrangement. The article also provides examples of compensating for particle differences by means of translation transformations.

Key words: *particle system, particle, semantic and functional classification.*

Постановка проблеми. Перекладознавчі дослідження мовної пари «українська – англійська» сьогодні набувають особливої актуальності з огляду на стрімкий розвиток міжнародних відносин України, надання англійській мові статусу мови міжнародного спілкування, глобалізацію економіки та тісні міждисциплінарні зв'язки різних галузей науки. Стрімко розвиваються лінгвістичні погляди щодо окремих аспектів перекладу, зокрема, специфічних відмінностей мов, які важко відтворюються у перекладі. Одним із таких аспектів є переклад часток та вираження ними модальності, що суттєво відрізняються у двох мовах.

Аналіз досліджень. У межах цього дослідження частки розглядаються нами в порівняльно-типологічному аспекті на матеріалі англійської та української мов. У сучасному розумінні цієї граматичної дефініції вперше термін «частка» (лат. *particula*) з'явився в граматиці М. Смотрицького (Смотрицький, 1619). Протягом тривалого часу вчені використовували цей термін для позначення класу службових слів загалом, або окремих його підкатегорій.

Згідно з граматичним напрямом синхронного методу мовознавчих досліджень, сучасні українські лінгвісти (Бідолін, 1969:583) розглядають «частки» як незмінні службові компоненти мови, які додають значеннєві відтінки окремим словам або членам речення, беруть участь у формуванні граматичної категорії способу дієслів та виражають відношення мовця до висловлювання. Такі

дослідники вказують на те, що в попередній граматичній традиції частки розглядалися як слова, але останнім часом українські мовознавці характеризують їх як аналітичні синтаксичні морфеми, що використовуються для вираження відношення мовця до висловлювання. Незважаючи на відсутність лексичного значення, частки подібні до синтетичних морфем, але, на відміну від них, вони переважно служать для структурування синтаксичних одиниць, таких як речення, надаючи акцент на тему або рему в актуальному членуванні речення або впливаючи на тип речення для вираження певної мети комунікації. У рамках комунікативного підходу до вивчення мови, дослідники розглядають частки як елементи структури дискурсу, які вносять різні комунікативні значення до організації висловлень та розвитку дискурсу загалом.

В українському мовознавстві термін «частка» для назви окремої службової частини мови «вперше був вжитий «Українським правописом (проект для ознайомлення) 1926 року» (Вихованець, 2000: 723–724). З цього періоду в граматичних працях з української мови послідовно проводиться поділ слів на змінні (повнозначні) і незмінні (прислівник та службові частини мови).

Функціональний аспект вивчення часток в українській мові також досліджується в роботах С. Педченко (Педченко, 2011: 45–49), яка аналізує функції, що виконуються частками в рамках більших лінгвістичних одиниць, з урахуванням їхнього семантичного змісту та прихованих значень.

Потребою виявлення партикуляційних можливостей англійської та української мов для забезпечення адекватного перекладу значень, що їх транслює частка у висловленні, зумовлена **актуальність** цієї роботи.

Мета роботи – оцінити ступінь співвіднесеності партикуляційних систем української та англійської мов та способи відтворення семантики часток у перекладі. Для виявлення загальних характеристик, а також особливостей досліджуваних лексичних одиниць у мовах, що порівнюються, був проведений порівняльний аналіз часток за такими аспектами:

- категоріальний і кількісний аналіз часток;
- підходи до класифікацій часток;
- частки в синтаксисі мов, що зіставляються.

Дослідження практичного матеріалу проводилися з використанням **методів** лінгвістичного опису, порівняльно-зіставного аналізу, семантичного аналізу компонентів лексем, що виступають у статусі часток на **матеріалі** англійських патентів та їхнього перекладу.

Виклад основного матеріалу.

Категоріальний і кількісний аналіз часток в українській та англійській мовах. Однією з перших характеристик, до якої звертаються дослідники під час вивчення певної частини мови, є її кількісна характеристика. Квантитативна лінгвістика ґрунтується на результатах мовної статистики, яку, у свою чергу, можна інтерпретувати як статистику мов або статистику лінгвістичного об'єкта.

На відміну від інших частин мови, визначення кількісної характеристики часток викликає низку труднощів, що зумовлено, у першу чергу, різними підходами до визначення поняття «частка».

У дослідженнях української мови, слідом за М. Смотрицьким, протягом тривалого часу вчені використовували термін «частка» на позначення або класу службових слів узагалі, або окремих його розрядів.

К. С. Симонова вважає, що вивчення часток у граматиці кінця XVI – першої половини XVII ст. дає підстави стверджувати, що вже на той час вони становили досить численну групу одиниць із розгалуженою семантикою та характеризувалися розмаїттям виконуваних функцій, що знайшло відбиття в класифікації прислівників. І тільки з другої половини XIX ст., коли дослідження з граматики досягають найбільш бурхливого розвитку, традиційна система частин мови зазнає серйозної критики. «Важливим для цього періоду є поділ частин мови на повнозначні та службові з урахуванням взаємозв'язків і взаємо-

залежності між ними, чого бракувало давнім граматикам» (Симонова, 2004: 92–99).

Наразі не існує однастайної думки щодо точної кількості часток в українській мові, адже їхній список може змінюватися з часом через мовний розвиток і вплив інших мовних факторів.

В англійській граматиці термін «частка» зустрічається досить рідко. Зарубіжні науковці не виділяють частки як окремий розряд слів, а термін «particles» використовується насамперед у ранніх граматиках англійських дослідників на позначення всього розряду службових частин мови.

Частки в англійській мові, як правило, входять до класу прислівників. У зв'язку з цим визначення кількісної характеристики, а також категоріального статусу часток в англійській мові становить значні труднощі. На сьогодні в англійській мові можна виокремити приблизно 20 різних часток.

Таким чином, в українській мові можна відзначити наявність численної, визнаної в більшості граматик, особливої групи лексичних одиниць, що становлять окрему частину мови, тоді як частки в англійській мові розчинені в інших граматичних класах.

Для часток в англійській мові характерна поліфункціональність або граматична омонімія, під якою ми розуміємо здатність слів виступати в ролі різних частин мови. Особливо яскраво поліфункціональність часток проявляється в англійській мові, коли лексична одиниця, віднесена нами до класу часток, набуває особливих граматичних характеристик і виступає в ролі різних частин мови та членів речення.

Так, наприклад, лексичну одиницю *even* можна охарактеризувати як: прикметник (*The even distribution of wealth is a key goal for social equality*), дієслово (*She cut the hair again to even up the ends*), прислівник (*He managed to complete the race even though he was injured*). Також можна відзначити здатність цієї одиниці функціонувати як підсилювальна частка (*She was so tired that she couldn't even stay awake during the movie*).

Підбиваючи підсумок щодо кількісної та категоріальної характеристики досліджуваного класу, слід зазначити, що, незважаючи на відсутність однозначного підходу до з'ясування питання кількості часток у мовах, які порівнюються, у багатьох дослідженнях часток трапляються поняття слабо- і сильно-партикуляційних мов. Так, українська мова визначається як «сильно-партикуляційна», а англійська – як «слабо-партикуляційна» мова. Однак, у зарубіжних дослідженнях, присвячених часткам, розвивається теза про те, що частки «є потужними

елементами, які семантично та синтаксично витісняють дієслово».

Особливості класифікації часток в українській та англійській мовах. Традиційно, в українській мові частка визначається як службова частина мови, яка надає окремому слову, висловлюванню чи реченню певного смислового або емоційного відтінку.

За своїм значенням і вживанням частки поділяються на:

- такі, що надають певного смислового відтінку окремому слову чи групі слів;
- такі, що вживаються для оформлення різних видів речень;
- з'єднувальні;
- словотворчі й формотворчі.

У свою чергу, частки, які надають окремому слову чи групі слів певного смислового відтінку, за значенням є такі:

а) підсилювально-видільні – вживаються для підсилення або виділення окремих слів у реченні (зокрема, *навіть, тільки, лише {лиш}, всього-на-всього, хоч, хоча б, принаймні, аж, же (ж), -таки, -то, все, ще, вже, вже й, і, та, собі, о, ой*; наприклад:

- *Навіть ви зможете це зрозуміти.*
- *Лише вчора він почав вивчати французьку мову.*
- *Хоч погода і не найкраща, я все одно планую піти на прогулянку.*
- *Мені знадобилась всього-на-всього година, щоб дійти до центру міста.*
- *Я принаймні спробую розв'язати цю задачу самостійно.*
- *Я і на роботі, і вдома не маю вільного часу.*
- *Я ж казав тобі, що це несправедливо.*

б) уточнювальні – вказують на міру точності або правдивість повідомлення (*саме, якраз, справді, точно, власне, рівно, майже, приблизно, десь, мало не, трохи не, ледве не, ледве чи, навряд чи, ніби, наче, неначебно, мов, мовби, немовби, буцім*) наприклад:

- *Я точно знаю, що він сьогодні прийде.*
- *Саме ця книга допомогла мені зрозуміти цю складну тему.*
- *Якраз учора ми обговорювали цей план на зустрічі.*
- *Власне, це завдання не таке складне, як здавалось спочатку.*

- *Температура води становить рівно 25 градусів за Цельсієм.*

в) вказівні – слугують для того, щоб привернути увагу до якогось предмета, явища (*то, ото, от, це, оце, ось, осьде, он, онде, воно*); наприклад:

- *Ось та річ, про яку я тобі розповідав.*
- *І ось воно – моє нове відкриття!*
- *От та прекрасна квітка, про яку я тобі розповідав.*

- *Це місце дуже красиве.*

Частки, які вживаються для оформлення різних видів речень – розповідних (стверджувальних і заперечних), питальних, спонукальних, окличних (фразові частки), також розподіляються на підгрупи, зокрема:

а) стверджувальні – виступають заміниками стверджувальних речень або підсилюють їх: так, авжеж, аякже, атож, ага, еге, еге ж, гаразд; наприклад:

- *Так, я піду з тобою на концерт завтра.*
- *Авжеж, я допоможу тобі з цим завданням.*
- *Гаразд, я буду готовий до зустрічі вчасно.*

б) заперечні – вживаються в заперечних реченнях або замінують їх: *не, ні, ані*; наприклад:

- *Ані одного разу я не піддавався на цю провокацію.*
- *Я не буду їсти цю страву.*
- *Він ні за яких обставин не погодиться на це.*
- *Ані один з нас не бачив, як це сталося.*

в) питальні – вживаються для оформлення питальних речень або в ролі самостійних запитань: *чи, хіба, невже, що за, га, та ну*, наприклад:

- *Чи ти готовий до іспиту наступного тижня?*
- *Хіба ти не чув про цю новину?*
- *Невже це правда, що вони перемогли в конкурсі?*
- *Що за дивна історія це була?*
- *Та ну, ти жартуєш, правда?*

г) спонукальні – надають висловлюванню різних відтінків побажання, наказу, прохання, заборони, заклик до дії:

- бодай, годі, ну, давай, на, -бо, -но наприклад:
- *Бодай це сталося якнайшвидше.*
- *Годі говорити про це!*
- *Ну, давай почнемо цей проект.*
- *Давай зустрінемося в центрі о 6 годині.*

г) окличні – вживаються для оформлення окличних речень: *що за, що то за, ну й*; наприклад:

- *Що за гарний пейзаж відкривається з вершини гори!*
- *Що то за дивна ситуація вийшла!*

З'єднувальні частки вказують на певний зв'язок між висловлюваннями: *теж, також, до того ж, ще й, адже, отже, тож, значить, так, то* (за своїм значенням вони наближаються до сполучників); наприклад:

- *Я займаюсь музикою, тож мої дні завжди насичені.*
- *Він вчиться дуже старанно, адже хоче отримати стипендію.*

- Він запізнився, адже його автобус пізніше приїхав.

- *Tu ne прийдеш? Тож я піду сам.*

- *Я теж дуже хотів піти на цей концерт.*

Зі свого боку, англійські частки розділяються на 6 смислових груп:

1. Виокремлювано-обмежувальні (limiting particles). До них належать частки:

even – навіть;

only – тільки;

merely – тільки, просто;

solely – виключно;

just – просто, щойно;

but – але;

alone – виключно;

Ці частки підкреслюють деяке слово або ж обмежують висловлювану ним ідею.

Наприклад:

- *Only you can do this.*

- *It was merely my opinion.*

- *I just finished reading this book.*

- *He is very smart, but very shy.*

2. Підсилювальні (intensifying particles):

even – навіть;

yet – ще;

hardly – ледве, навряд чи;

still – все ще;

all – взагалі;

just – просто;

simply – просто;

never – ніколи;

Ці частки посилюють значення слів або словосполучень.

Наприклад:

- *He doesn't even know how to do it.*

- *She could hardly see through the fog.*

- *She's still waiting for his call.*

- *It's not a problem at all.*

3. Уточнювальні (specifying particles):

just – просто, тільки;

right – прямо;

exactly – точно;

precisely – точно, точно так;

Ці частки конкретизують значення відповідного слова.

Наприклад:

- *He just didn't understand what they wanted from him.*

- *It happened exactly as you said.*

4. Заперечна частка (negative particle)

Not.

Наприклад:

- *He will not come to the party tonight.*

- *I have not seen him in a long time.*

5. Додаткова частка (additive particle) else. Вона використовується у ситуаціях, коли відповідне їй слово доповнює щось вже згадане в розмові.

Наприклад:

- *I've already ordered pizza, what else do you want to eat?*

- *I've finished my work, now I have nothing else to do.*

6. Єднальні частки:

also, too, either, as well – також

Єднальні частки вживаються для зв'язку якоїсь частини речення з попереднім висловлюванням.

Наприклад:

- *I want to go to the concert too.*

- *She enjoys painting, and she's a talented singer as well.*

Як бачимо, класифікація часток в українській мові є більш різноманітною, на відміну від англійської. Це зумовлено синтаксичними особливостями мови, а також відсутністю модальних часток. Саме тому українська відноситься до сильно-партикуляційних мов, а англійська – до слабо-партикуляційних.

Отже, на основі аналізу теоретичних досліджень можна виявити відмінні риси партикуляційних систем двох мов (Таблиця 1).

Як бачимо, дві партикуляційні системи характеризуються істотними відмінностями як з точки зору кількості одиниць, що відносяться до класу часток, так і з позиції їхнього семантичного різноманіття. Саме тому цікавим є питання відтворення цих відмінностей у перекладі.

Відтворення семантики англійських часток в українському перекладі. Перекладацький аналіз було проведено на матеріалі патентів винаходів галузі радіоінженерії та радіотехніки:

1. Cellular antennas for stratosphere coverage of multi-band annular earth pattern (укр. – Стільникові антени для охоплення стратосфери багатополосного візерунка кільцевої землі);

2. Aerial communications network including a plurality of aerial platforms (укр. – Повітряна мережа зв'язку, яка включає в себе множину підйомних платформ);

3. System for polarization tilting and main beam steering of airship antenna using GPS (укр. – Система нахилу поляризації та управління головним променем антени літального апарату з використанням GPS).

Загальний обсяг досліджуваного матеріалу склав 80,000 знаків. У фокусі дослідження були:

- частотність використання часток в англомовних патентах та їхніх українських перекладах;

Таблиця 1

Відмінні риси українських та англійських часток

Категорія	Українська мова	Англійська мова
Місце у частиномовній системі:	Клас часток має чітко усталене місце у частиномовній системі.	Визначення часток як окремого розряду піддається сумнівам.
Розвиток системи	Розгалужена система часток.	Слаборозвинений клас часток.
Експресивність часток	Поширена передача експресивного забарвлення частками.	Оперування іншими засобами для вираження емоційності, частіше за все – інтонацією.
Семантико-функційна різноплановість партикуляційних систем	Широкий набір часток для вираження значенневих, модальних та емоційних значень.	Повна відсутність часток з спонукальною функцією, обмежений набір одиниць для вираження різних відтінків модальності; натомість у межах часток виділяється клас слів, що слугують засобами зв'язку висловлень. Відмінною рисою класифікацій часток в англійській мові можна вважати відсутність класу модальних часток. В англійській мові, на відміну від української мови, відсутній клас питальних часток.
Квантитативна характеристика	Система складається з понад 180 одиниць та їхніх аналогів і постійно розвивається за рахунок міжмовної омонімії.	Обмежена кількість мовних одиниць у партикуляційній системі, яка знаходиться у розвитку.

Таблиця 2

1) Дослівного перекладу

<i>English sentence</i>	<i>Український переклад</i>
<i>As a result, even if usable with a lighter-than-air type vehicle able to be positioned relatively motionless in the lower stratosphere, the current types of typical cellular antennas would be unsuitable.</i>	<i>В результаті, навіть якщо використовувати з більш легким, ніж повітря, типу транспортного засобу в стані бути розташовані щодо нерухомо в нижній стратосфері, нинішні типи типових стільникових антен буде непридатною.</i>
<i>The control can also be directed to the optimization of other factors, such as the demand for the services of the aerial platform payload resources (e.g., communications, sensing, or other function) at a particular location.</i>	<i>Управління також може бути спрямованим на оптимізацію інших факторів, таких як попит на послуги повітряних ресурсів платформи корисного навантаження (наприклад, зв'язку, зондування або інших функцій) в певному місці.</i>

2) Опущення

<i>English sentence</i>	<i>Український переклад</i>
<i>The network could be monitored or even controlled by one or more ground stations.</i>	<i>Мережа може контролюватися однією або декількома наземними станціями.</i>
<i>Since the aerial platforms are generally permitted to drift, the platforms only need to be steerable-provided that the control law for the aerial platforms takes this limitation into account.</i>	<i>Оскільки платформам, як правило, дозволяється рухатись за повітряною течією, вони керуються – за умови, що закон управління для платформ приймає це обмеження до уваги.</i>

3) Перестановка

<i>English sentence</i>	<i>Український переклад</i>
<i>Other suitable processors and instruction sets also could be used.</i>	<i>Також можуть бути використані інші відповідні процесори і набори інструкцій.</i>
<i>At altitudes above 45 km, on the other hand, the atmosphere is so thin that LTA vehicles (i.e., balloons) are rendered impracticably huge and too difficult to power and control for purposes of the present invention.</i>	<i>На висотах понад 45 км, атмосфера настільки тонка, що транспортні засоби LTA (тобто, повітряні кулі) виявляються практично неможливими.</i>

- перекладацькі прийоми, які використовуються при перекладі часток українською мовою.

Результати аналізу показали, що в англomовних патентах зустрічаються здебільшого найтипovіші частки, такі як: Also, yet, only і not. Кожна з цих часток може виконувати різні функції, а також накладає певний емоційний відтінок як окремому слову чи фразі, так і всьому реченню загалом. Перекладаються такі частки здебільшого дослівно, подекуди зі зміною позиції у реченні.

Аналіз матеріалу дослідження дозволяє стверджувати, що в інженерному дискурсі спостерігається певна закономірність використання часток. Більшість дискурсивних маркерів розташовуються в реченні препозитивно, тобто перед введенням нової думки, на початку речення. З цього можна зробити висновок, що для англomовного наукового дискурсу властиве встановлення зв'язку з попереднім відрізком тексту на початку речення.

Таким чином, у перекладі англійських часток українською мовою також простежується тенденція до використання таких перекладацьких стратегій (Табл. 2).

Висновки. Отже, українська мова характеризується розвиненою та доволі усталеною багатокомпонентною системою часток. Поряд з традиційними поглядами з'являються принципово нові, які допомагають краще розкрити специфіку їхнього функціонування і зумовлюють розробку нових класифікацій для повного лексикографічного аналізу. Англійська ж мова відзначається більш практичним характером, де на перший план виступає сама дія, а не модальне ставлення до неї. Мовна система має обмежений набір засобів для вираження емоційних та експресивних відтінків, що суттєво позначилося на розвитку частки в мові. Перспективою подальших досліджень є дослідження проблеми відтворення багатоманіття значень українських часток засобами англійської мови, яка є слабо-партикуляційною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Літопис української мови та літератури. *Літопис*: веб-сайт. URL: <http://litopys.org.ua/smotrgram/sm.htm> (дата звернення: 22.09.2023).
2. Сучасна українська літературна мова: морфологія / за заг. ред. І. К. Білодіда. Київ, 1969. 583 с.
3. Вихованець І.Р. Частки. Українська мова. Енциклопедія. Київ : Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2000. 724 с.
4. Педченко С. До проблеми класифікації модальних партикул. *Філологічні науки*. 2011. № 9. С. 45–49.
5. Симонова К. С. До питання про статус службових слів у науковій концепції частин мови. *Наукові записки НаУКМА : Філологічні науки*. 2004. Т. 34. С. 46–50.

REFERENCES

1. Litopys ukrainiskoi movy ta literatury. [Chronicle of the Ukrainian language and literature]. URL: <http://litopys.org.ua/smotrgram/sm.htm> [in Ukrainian].
2. Bilodid I. K. (1969) Suchasna ukrainska literaturna mova: morfologhiia. [Modern Ukrainian literature language: morphology.] za zah. red. akad. I. K. Bilodida Nauk. dumka 1969. – 583. [in Ukrainian].
3. Vykhovanets I. R. (2000) Chastky. Ukrainska mova. Entsyklopediia. [Particles. Ukrainian language. Encyclopedia] Vydavnytstvo «Ukrainska entsyklopediia» im. M.P. Bazhana – Bazhan Ukrainian Encyclopedia Publishing House, 723–724. [in Ukrainian].
4. Pedchenko S. (2011) Do problemy klasyfikatsii modalnykh partykul [On the Problem of Classification of Modal Particles] Filolohichni nauky Vyp. 9. Philological sciences Issue 9, 45–49. Access method: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fil_Nauk_2011_9_15. [in Ukrainian].
5. Symonova K. S. (2004) Do pytanntia pro status sluzhbovykh sliv u naukovii kontseptsii chastyn movy [On the Status of Service Words in the Scientific Concept of Parts of Speech] Naukovi zapysky NaUKMA : Filolohichni nauky. Scientific Notes of NaUKMA : Philological sciences, 46–50. [in Ukrainian].